

BESCHRIJVING VAN HET OEFENSCHIP KAATJE IN HET MONUMENTENREGISTER

In 2006 werd het oefenschip *Kaatje* tot Rijksmonument bestempeld. Het cultuurhistorisch belang is volgens de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed vierledig: *Kaatje* is het enige in Europa resterend oefenschip voor de zeilende beroepsvaart; er zijn nog onderdelen aanwezig uit de verschillende fasen van het schip; het schip is een uiting van de geschiedenis van Nederland als zeevarende natie; en *Kaatje* wordt nog steeds voor haar oorspronkelijke doel gebruikt.

Onder nummer 527375 wordt *Kaatje* in het Monumentenregister als volgt omschreven:

‘Oefen- of instructieschip *Kaatje* gelegen voor de Enkhuizer Zeevaartschool; naar deze plek verplaatst in 2002. Het schip is een zogenaamd waterlijnmodel, waarbij het maaiveld als een fictieve waterlijn beschouwd kan worden. Het is getuigd als een tweemaster schoenerbrik. Ten behoeve van de instructie is het oefenschip gelegen met de boeg naar de meest gangbare windrichting, met de romp evenwijdig aan de Kuipersdijk. Aanvankelijk werd *Kaatje* gebouwd in 1785 als oefenschip van de Kweekschool voor de Zeevaart in Amsterdam, als schaalmodel van een driemaster getuigd fregat en in 1831 vernieuwd tot een driemaster getuigd koopvaardijship. De huidige romp dateert uit 1935 en is gemaakt van ferrobeton. De rondhouten, die uit verschillende perioden dateren, zijn bij de restauratie van 2002 waar mogelijk hergebruikt. Het koperbeslag gaat terug tot 1785. Op de boegspriet is in het beslag een meesterteken aanwezig, bestaande uit een firmastempel met de letters BBH en een kroontje erboven. De 19e-eeuwse kaapstander is gerestaureerd en weer in gebruik genomen.

De zeilen en het staand want en lopend want zijn vervangen ten behoeve van het hedendaagse gebruik bij instructie van de zeevaartschool. Daar waar mogelijk zijn nieuwe elementen naar oud model gereconstrueerd. Toegevoegd aan het oorspronkelijke tuigage zijn twee lijzeilen. De tuigage anno 2002 kan als volgt worden omschreven: het instructieschip van de Enkhuizer Zeevaartschool is als schoenerbrik getuigd en vaart aan de voortop dubbele marseraas, dubbele bramraas. Aan de grote top worden geen razeilen gevoerd. Er is geen bezaansboom; het grootzeil staat vast op de gaffel; vóór de mast wordt een voorstenggestagzeil, een kluiver en een jager gevoerd; er staan nog twee stagzeilen tussen de masten. Aan de voortop kunnen lijzeilen gezet worden. Alle delen van het lopend tuig volgen een vaste richting en worden op een vaste plek aan dek gezet.

Kaatje is 20.90 m lang (lengte over dek 20.16 m), de breedte over de waterlijn is 16.90 m, de doorvaarthoogte 18.40 m en het maximaal te voeren zeiloppervlak 235m². Het schip weegt 70 ton.’